

Foto: Česká rozvojová agentura, Jan Rozmus

Česká rozvojová pomoc jako investice

Ozbrojené konflikty, bezprecedentní počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob ve světě, nerozvinuté hospodářství, problémy životního prostředí, chudoba a řada dalších hrozeb staví mezinárodní společnost před řadu složitých výzev. Dokáže malá země, jakou je Česká republika, pomoci?

System zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

Česká oficiální rozvojová pomoc (ODA) dosáhla v roce 2015 dle předběžných výpočtů výše 4,95 mld. Kč, z toho bylo 120 milionů Kč věnováno na humanitární pomoc. Mezinárodně sledovaný ukazatel ilustrující donorské úsilí, tedy poměr ODA ve vztahu k HND, se oproti loňsku v případě ČR zvýšil na 0,12 %. Kromě ODA plyne z Česka do rozvojových zemí i významná pomoc jiných než oficiálních zdrojů:

- z veřejných sbírek a ze soukromých zdrojů poskytl **nevládní sektor** do rozvojových zemí v roce 2015 **1,1 mld. Kč¹**
- stát poskytl **exportní úvěry do rozvojových teritorií** (tzv. jiné oficiální zdroje, OOF) ve výši **2,8 mld. Kč**
- stát pojistil vývozní **úvěry** poskytnuté privátními bankami **na podporu vývozu do rozvojových zemí** v celkové výši **8,8 mld. Kč**
- **tok přímých zahraničních investic z ČR do rozvojových zemí** dosáhl v roce 2015 celkové výše **706 mil. Kč / celkový stav přímých zahraničních investic ČR do rozvojového světa dosáhl výše cca 12 mld. Kč²**

Propojováním unikátních českých řešení z byznysu, neziskového sektoru, ale i dalších hráčů se pojetí české rozvojové pomoci jako investice dynamicky násobí.

Úspěchy české rozvojové pomoci ve světě:

- čeští univerzitní experti revitalizovali v Etiopii 130 ha zcela vyschlého území, které může být znovu využito pro zemědělství
- 600 členů terénních škol v Afghánistánu se osobně zapojilo do rozvoje svého regionu
- spolupráce české soukromé firmy, veterinárního ústavu a experta s místními partnery umožnila v Srbsku lépe zpracovávat sýry a dodávat na evropské trhy
- téměř 60 lékařů v Gruzii získalo české know-how v oblasti léčby onkologických onemocnění
- krizové Centrum pro migranty v Moldavsku zahájilo denní provoz
- díky zkušenostem z rozvojových projektů založila česká firma v Srbsku prosperující lokální společnost zaměřenou na teplotní technologie
- téměř 50 kambodžských vesnic má funkční územní plány pro zvládnutí přírodních katastrof
- 30 mladých studentů z nejchudšího regionu v Zambii nainicijovalo prostřednictvím podpořeného učňovského centra vlastní podnikání
- spolupráce na projektu v gesci ČRA umožnila české firmě zahájit výrobu domovních čističek odpadních vod v Moldavsku

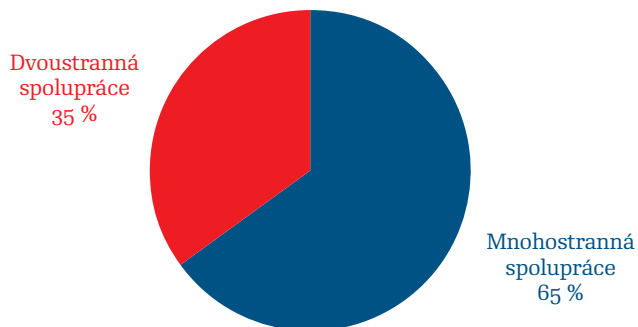
Česká pomoc odvrací konflikty, oslabuje tlaky na migraci, posiluje solidaritu a dobré jméno České republiky ve světě, vytváří pracovní místa a otevírá firmám nové trhy.

1 Jedná se o údaje z předběžných statistik

2 Od počátku sledování jejich stavu, tj. od roku 1998 (zpracováno ze zdrojů ČNB)

Jak Česká republika pomáhá?

Základní rozdělení oficiální rozvojové pomoci České republiky v roce 2015

Možnosti dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

Dvoustranné a trojstranné projekty v zahraničí

Humanitární pomoc

Mírové operace

Podpora NNO

Pomoc uprchlíkům

Projekty mezinárodních organizací

Stipendia (včetně zdravotní péče)

Transformační spolupráce

Ostatní rozvojové aktivity (státní správa, kraje, vysoké školy)

Rozvojové vzdělávání a osvěta

Administrativní náklady

Humanitární a rozvojová pomoc a migrace: hlavní podpořené země v roce 2015

Země/region	Částka (v Kč)
Irák	35 500 000
Jordánsko	75 000 000
Libanon	9 108 000
Sýrie	10 000 000
Turecko	10 000 000
Konflikt v Iráku a Sýrii celkem	139 608 000
Afghánistán	40 000 000
Jižní Súdán (včetně uprchlíků v regionu)	8 000 000
Ukrajina	90 000 000
Západní Balkán	120 000 000

Rozvojové projekty

Ministerstvo zahraničních věcí:

- strategicky řídí a koordinuje systém ZRS
- realizuje malé lokální projekty prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR
- v roce 2015 80 malých lokálních projektů ve 41 zemích světa v celkové hodnotě téměř 25 mil. Kč
- vysílá české občany do mezinárodních organizací (Rozvojový program OSN, Program dobrovolníků OSN a další)

Česká rozvojová agentura (ČRA):

- 145 projektů ve 12 zemích za 435 mil. Kč v roce 2015
- jako moderní dárcovská agentura propojuje neziskový a soukromý sektor při nabízení chytrých řešení, která přispívají k mezinárodnímu rozvoji
- v rámci programů specificky zaměřených na zapojení soukromého sektoru do ZRS ČR v roce 2015 realizovala 21 různých projektů

Ostatní resorty:

- projekty Transformační finanční a ekonomické spolupráce (Ministerstvo financí)
- projekty Aid for Trade (Ministerstvo průmyslu a obchodu)
- projekty zahraniční bezpečnostní spolupráce (Ministerstvo vnitra)

Humanitární pomoc (v gesci MZV)

- v roce 2015 ČR podpořila 43 projektů ve 26 zemích v celkové hodnotě téměř 90 mil. Kč
- rychlá reakce na zemětřesení v Nepálu a záplavy v Barmě
- aktivní účast ČR na vyjednávání Akčního rámce ze Sendai ke snižování rizika katastrof

Vládní stipendia

- studium na veřejných vysokých školách (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)
- zdravotní péče pro vládní stipendisty (Ministerstvo zdravotnictví)

Ostatní dvoustranná pomoc

- mimořádná pomoc mimo Plán dvoustranné ZRS (např. Ukrajina a Sýrie);
- náklady na pobyt uprchlíků
- projekty na prevenci a zvládnutí migrace
- náklady na civilní a vojenské mírové mise

Mnohostranná pomoc

- povinné příspěvky do rozpočtu EU a do Evropského rozvojového fondu
- povinné příspěvky do agencí OSN a mezinárodních finančních institucí (IFIs)
- dobrovolné příspěvky do EU a jiných mezinárodních organizací (např: příspěvky do Zeleného klimatického fondu atd.)

Soukromý sektor přináší technologie a inovace

Místo realizace: **Etiopie**

Název projektu: **Zajištění přístupu k pitné vodě pro obyvatele ve městě Bona**

Realizátor: **AQUATEST a. s., GEOTest a. s. a Ircon, s. r. o.**

Vodou přenosné choroby patří mezi nejčastější příčinu úmrtí etiopských dětí do 6 let. Kvůli nedostatku vody lidé navíc migrují do velkých měst. Společnosti AQUATEST a. s., GEOTest a. s. a Ircon, s. r. o. realizovaly v jižní Etiopii projekt, jehož cílem bylo zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama. Po zmapování dostupných zásob pitné vody byly vybrány nejlepší lokality pro vrtání a připraven technický projekt. Hlavní část prací spočívala v provedení vrtů a následném vybudování 21km dlouhého vodovodu do několika městských lokalit v Daye a Hage-re Salam. Díky české pomoci tak získalo 60 000 obyvatel celoroční přístup k nezávadné pitné vodě. Realizátoři projektu poté založili v Etiopii dceřinou firmu, která má na starosti projekty z prostředků etiopské vlády či jiných donorů.

Neziskový sektor pomáhá lidem vést důstojný život

Místo realizace: **Afghánistán**

Název projektu: **Podpora zemědělské produkce**

Realizátor: **Člověk v tísni, o. p. s.**

Hlavní obživou v nízko položených zavlažovaných oblastech Afghánistánu i náhorních plošinách s nedostatkem vody je především zemědělství a chov hospodářských zvířat. V těchto oblastech žije pestrá etnická směs Paštúnů, Tádžiků, Uzbeků, Hazárů a Turkmenů. Díky české pomoci místní farmáři obdrželi materiální podporu, jako jsou ruční lisy na olej, vybavení na stavbu pařeniště, inkubátory pro kuřata nebo včelí úly. Více než 1 500 zemědělců a jejich žen se zúčastnilo nejrůznějších školení. Probírá se propojení pěstitelů olejnin s místními zpracovatelskými centry, výživa, ale i marketing. Celkem mělo z výsledků projektů přímý užitek 10 640 členů domácností. Český projekt tak má i nepřímý efekt na snížení produkce opia.

Česká státní správa, univerzity i samosprávy předávají cenné know-how

Místo realizace: **Bosna a Hercegovina**

Název projektu: **Rozšíření kapacit Metrologického institutu Bosny a Hercegoviny**

Realizátor: **Český metrologický institut**

Průmyslové normy a standardy jsou klíčem pro rozvoj řady oborů i předpokladem integrace Bosny a Hercegoviny do Evropské unie. Proto usiluje Metrologický institut Bosny a Hercegoviny o rozšíření svých kapacit s cílem získat mezinárodní uznání vybraných laboratorních provozů. Bosenští partneři se obrátili na Českou republiku, protože Český metrologický institut zajišťuje stejné spektrum služeb a již získal odpovídající mezinárodní uznání u drtivé většiny etalonů po roce 2000. Předpokladem získání mezinárodních certifikátů je zkvalitnění schopností bosenských laboratoří provádět přesná metrologická měření v daném oboru (pevná a kapalná paliva, elektrické veličiny apod.), včetně adekvátního proškolení obsluhy. Získání mezinárodních certifikátů zkvalitní průmyslové standardy a rovněž pomůže českým firmám působícím na bosenském trhu.

Humanitární pomoc zachraňuje životy

Místo realizace: **Jordánsko, Sýrie**

Humanitární pomoc

Realizátor: **Diakonie ČCE**

Občanská válka, která probíhá v Sýrii od roku 2011, vyhnala z domovů miliony lidí. Mnoho z nich našlo útočiště v jordánském uprchlickém táboře Zaatarí. Právě zde probíhá již od roku 2012 projekt na pomoc syrským uprchlíkům, jenž je podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Díky české pomoci bylo do tábora dodáno oblečení, obuv či hygienické prostředky. Také zde vzniklo denní centrum, kde mohou lidé trávit čas, věnovat se kroužkům a kde mají možnost promluvit si o svých traumatech s odborníky. V roce 2012 byly do tábora navíc dodány obytné buňky, které lidi chrání před chladem zimních měsíců i letním horkem. Pomoc uprchlíkům v souseední zemi dává naději, že se do Sýrie po konci války vrátí.

Zastupitelské úřady ČR poskytují granty na lokální rozvojové projekty

Místo realizace: **Etiopie**

Název projektu: **Vybavení pro mateřskou a základní školu Wuhdet pro studenty se zdravotním postižením**

Realizátor: **Help for Persons with Disabilities-Organization**

Na mateřské a základní škole Wuhdet studuje řada zdravotně postižených. Mohou se zde vzdělávat, ale tráví zde i svůj volný čas. Škola jim umožňuje zapojit se aktivně do života a rozvoje svých komunit. Díky české pomoci byly v areálu školky a školy postaveny chybějící toalety a nová budova dílny, v níž se zdravotně postižení, zejména nevidomí, učí rukodělné práce. Nová školní ubytovna pro 120 zřakově postižených dívek byla vybavena postelemi. Dívky dříve bydlely v nevyhovujících podmínkách a byly mimo jiné vystavovány riziku sexuálního obtěžování.

Česká pomoc ve světě

Kromě oficiální rozvojové pomoci proudí do rozvojových zemí také **jiné finanční toky**, které mohou mít **různý charakter výhodnosti**. Mohou být **zvýhodněné, částečně zvýhodněné** anebo poskytované na **čistě komerční bázi**. I tyto finance je důležité mapovat, protože i ony ve svém důsledku mají v přijímajících zemích větší či menší rozvojový efekt.

Finanční toky z ČR do rozvojových zemí (v mil. Kč)

	<i>zvýhodněné</i>	<i>nezvýhodněné</i>
oficiální	4 958 ODA (oficiální rozvojová spolupráce)	2 819 OOF (jiné oficiální zdroje)
		Státní záruky a pojištění
soukromé	1 067³ NGOs (neziskový sektor - nevládní organizace, nadace a jiné)	8 821 Exportní úvěry
		706 Přímé zahraniční investice

Dvoustranné projekty ZRS ČR v gesci České rozvojové agentury

Píleže Agendy 2030	Planeta				Populace			Právo	Prosperita			Partnerství					
	Země ⁴	Zemědělství, lesnictví a rybolov	Voda a sanitace	Obecná ochrana životního prostředí	Prevence katastrof a připravenost na jejich řešení	Ostatní sociální infrastruktura a služby, Populační politika	Vzdělávání		Zdravotnictví	Státní správa a občanská společnost, Ostatní průřezové aktivity	Výroba a dodávky energie	Obchod a další služby	Nerostné zdroje a těžba, Průmysl, Stavebnictví	Projekty zapojení soukromého sektoru do ZRS	Vysílání učitelů	Vysílání expertů	Trilaterální projekty
Afgánistán	x						x									x	
Bosna a Hercegovina	x	x						x	x	x			x	x		x	
Etiopie	x	x		x			x	x					x	x		x	
Gruzie	x			x	x		x	x		x			x	x	x	x	
Kambodža					x		x		x				x	x		x	
Kosovo		x			x								x				
Moldavsko	x	x			x			x					x	x	x	x	
Mongolsko	x	x	x						x		x		x			x	
Palestina	x				x				x								
Srbsko		x						x	x	x			x		x		
Ukrajina							x	x								x	
Zambie	x						x	x								x	
Česká republika																x	x

³ Jedná se o předběžné údaje

⁴ Nezahrnuje horizontální programy ČRA (např. Vysílání učitelů bylo realizováno též v Jemenu a Vietnamu)